

SOMAKETAK.

I.

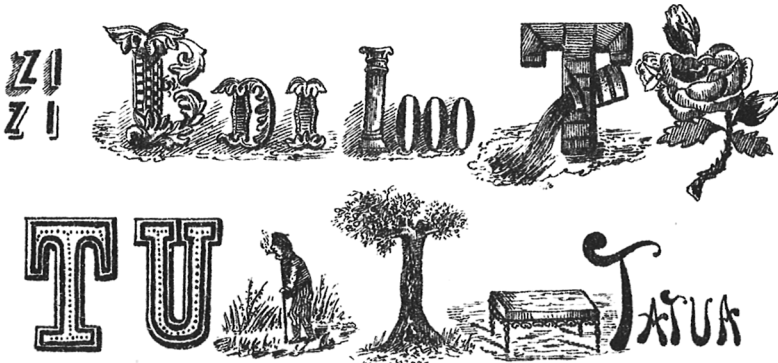
Bata eta biya
ez da chit argiya,
non da azaldutzen
ez dan illargiya;
biya ta iruba,
dago itsasoan,
gogor ibiltzen da
biya ta bata an;
surtako gauza da,
bata ta iruba,
chandetan ematen
dubena izuba:
eta *guziya* da
ur gañeko gauza,
bera bear baita
an naibada pasa.

II.

Bata eta biya
daukagu eskuban,
ezartzeko geok,
nai degun lekuban;
tintaz egiten da
biya ta iruba,
tinta gabe igual
bada partiduba;
bata ta iruba
guriya da oso,
jan izan deguna
iñoiz gozo gozo :
eta da *guziya*
gauza bat biziya,
oso chiki pollit
aundi itsusiya.

R. Artola.

I.ko MUTADI EDO ISITZA.

SOMAKETAK.

IV.

Ontzi denak dute
bata eta biya,
batzuben zarra eta
besteak berriya;
biya eta lauba
gizonak du artzen,
burnizko gauza da
lurrean du sartzen;
biya ta iruba,

lauba segiduban
artzen da zezena
bada inguruban;
bata eta lauba
da gauza biyiya,
baserriyan jaijo
ta bertan aziya;
eta dezu dena
zedorrek dezuna
ez egun ta ez gau
uzten ezdezuna.

R. Artola.

II. garren MUTADI EDO ISITZA.

Askantzak urrengo lumero edo liburuchoan.

SECCION AMENA.

ASKANTZAK.

I.^{ko} Itanasiarena: KARTAC.

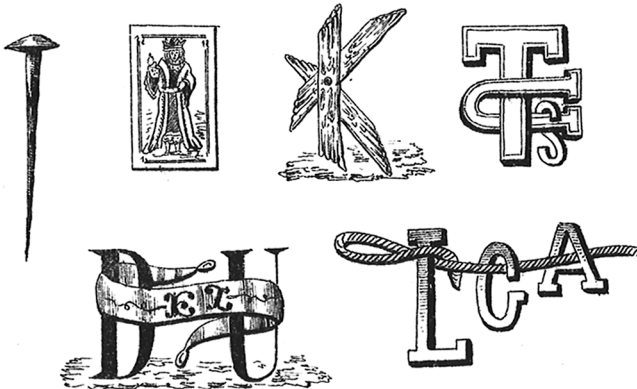
III.^{garren} Somaketarena: ASIYA.

IV.^{garren} » BELARRIYA.

II.^{garren} MUTADI EDO ISITZARENA:

Garbantsu egozkaria, choarre moko, errotari sayets, okin
epurdia.

III.^{garren} MUTADI EDO ISITZA.

Askantza urrengo lumero edo liburuchoan.

SOMAKETAK.

V.

Dendari neurriya
Bata ata *biya*;
 Ontziyen indarra
Iruba ta *laba*;
 Guztizko gosua
Danaren zumua.
 Somaketa orra,
 Ez dubena asmatzen
 Ez da chit pizkorra.

VI.

Fraille batek sortu ementzuben
 Nere *bata* eta *iruba*;
 Ez det nik orain esan bearrik,
 Jakiña izanik kontuba,
 Arrechek ondo bazekiyela
 Desaunatzeko moduba.
 ¡Jango etzuben, ez, arto askorik,
 Bai nere *guzi* gosua!

R. M.

III.^{garren} MUTADI EDO ISITZAREN ASKANTZA: *Iltzea, erregek
 austen ez duen legea.*

IV.^{garren} MUTADI EDO ISITZA.

Askantzak urrengo lumero edo liburuchean.

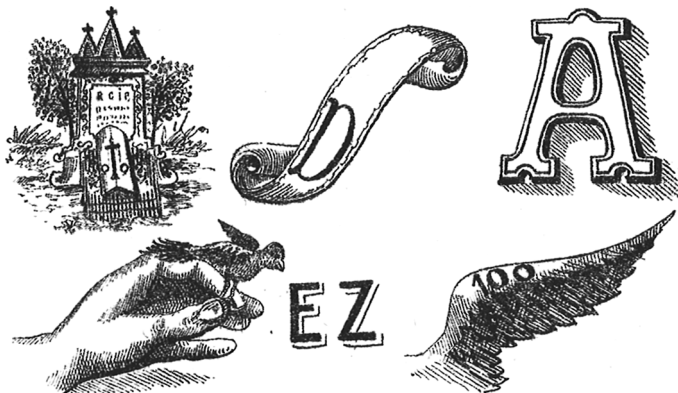
I. ko SOMAKETA

Zenbait urte oetan,
jaunak, nere *bata*
ona edo naiz charra
ez da beintzat palta.
Onla aditu niyon
esaten beñ bati,
bata eta *biya* nai
nuke izan beti;
sarri erantsun niyon
eta erdi farrez,
arrazoi dezu baña
probechurikan ez.
Mundu onetan diran
bandera denetan
biya eta *iruba*
beti dago bertan;

lauba, *biya*, ta gero
iruba-kiñ anbat
osa liteke nozki
pasa-lekucho bat.
Lauba eta *irubak*,
bera dan meriyo,
frankotan utzi ditu
gizónak serjyo,
eta nola ez duben
barkatzen beñere,
ez arekiñ fiyatu
geroago ere;
Eta nere *guziya*,
sinisturik ala,
außen letzen duena
ez det uste dala.

V. IRAOLA.

I. ko MUTADI EDO ISITZA.

Askantzak urrengo lumero edo liburuchuan.

SECCION AMENA.

ANTON ETA PRAŠKU FERIYAN.

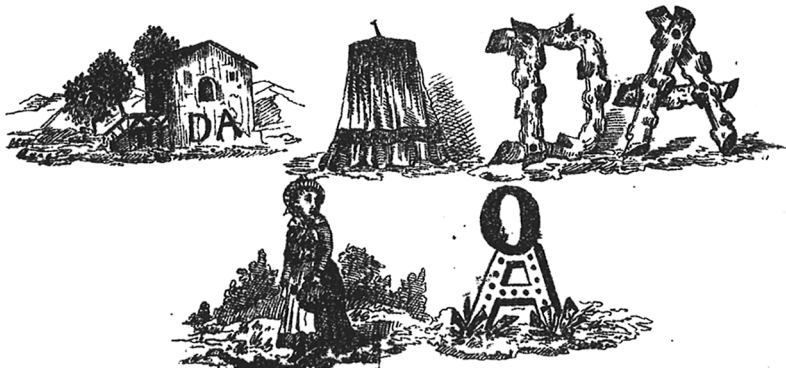
Beste iñoiz bezela
gaur Errenteriyān
Anton ta Prašku dira
izandu feriyān;
biyak ikusi ditut
plazaren erdiyan,
iya aserratuhan
disputa aundiyan.

Cherri gazte bat dute
erdi bana erosi,
arren gañian zuten
ainbeste erausi;
Praškuk naizuben ill, ta
Antoniyok azi;
auziya ez dakit nork
duben irabazi.

Antonek esan diyo
Praskuri azkenik:
ik ainbat parte diat
cherriyorretan nik;
bada nai baldin badek
iltzak iria ik,
oraindikan ez diat
ilko nik nererik.

RAMON ARTOLA.

II garren MUTADI EDO ISITZA

Asiantza urrongo lumero ede liburuchuan.

SECCION AMENA.

CHAKURRA TA ARAGI ZATIA.

IPUIA.

Chakur batek bere aoan aragi zati bat zedukala, igaro nai izan zuen Ibaia batetik bestera.

Igerian zijoala, ekusi zuen uretan aoan zeraman okela zatiaren keriza, ta begitandu zitzaion zala benetako aragia. Damu ematen zion ez arrapatzea, ta azturik aoan zeramanaz, murgildu edo mus eginik uretan, dendatu zan arrapatzera;

idiki zuen onetarako aoa, erori zitzaion aoan zedukan aragia; keriz utsari kolpe egin da, ez zuen ezer atera ta galdu zuen berea. Abiatu zan amorruz esaten: ¿zêrk erabilli nau geiagoren billa? Zori-gaiztoan galdu det nerean.

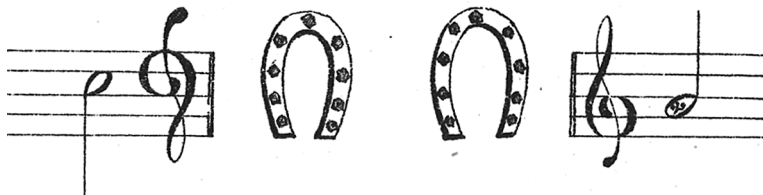
Ipui onek esan naidu pakean gorde bear degula garbiró deguna. Galdu oi dala bide onez dagoana, geiegi iduki naiz. Obe dala, esan oi dan bezela, echa-chori edo kurro bat eskuan arrano egatua baño; guzia billatzea dala guzia galtzea, bakoitzak eutsi bear diola bereari ta larga iñorenari.

VICENTA MOGUEL TA ELGUEZABAL.

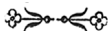
III^{garren} SOMAKETAREN ASKANTZA:

PELOTA.

III^{garren} MUTADIA EDO ISITZA:

Askantza urrengo lumero edo liburuchuan.

SECCION AMENA.

CHAKURRA TA KATUA.

IPUIÑA.

Chakur-katuak, nork sinistu?
Zeuden bein erretillu batean
Alkarrekin jaten pakean,
Ta ez ziran batere chimistu. ¹
Echeko jaunak bertatik
Auzokoai, erakusteko zergatik,
Deiturik, abiatzen zaie esaten:
¿Nola ez dituzute ekusten
Etsai gogor bi paketurik

Eta mai batean alkarturik?
¿Chakur ta katua adiskide
Balira bezela senide?
Zer egin ez lezake ekanduak
Eta gauza batera oituak?
Beazuna bera eztitu,
Gizon sutsua otzitu;²
Aserre erraza bigundu,
Okerrena ere zuzendu.

JUAN ANTONIO MOGUEL.

(1) *Chimistu*, chispear.

(2) *Otzitu*, otros *oztu*. Así Larramendi, y la consonancia pedia *otzitu*.

III ^{garren} MUTADI EDO ISITZAREN ASKANTZA:

ALPERRAK BI LAN.

IV ^{garren} MUTADI EDO ISITZA.

Askantza urrengo lumero edo liburuchuan.

SECCION AMENA.

JAINKOAREN LETARTAREN GAÑEAN.

IPUIA.

Nekazari bat udan
Lan egiñ ondoan,
Arte-pe eder batean
Soseguz zegoan,

Bere etzauntza alaitic
Inguru gutzira
Kanpo prutuz betea
Asi zan begira.

Ikusten zuben bere
Lanaren prutua,
Kalabazaz ta meloiz
Lur dana estaldua.

¿Zergatic-zion-Jaunak
(An bere barruban)
Ezkur-ale chatarra
Para du añ altuban?

¿Ez litzake anbat obe,
Trukaturic gauzac,
Arboletan zinzilic
Melo kalabazac?

Au esan beziñ laster,
Itzetic ortzera
Erortzen rayo ezkur bat
Sudurren gañera.

¡Arraiyia!—esaten du
Orduan chit agitz,
Ezkurraren tokiyan
Meloia izan balitz,

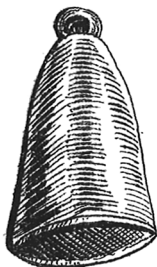
Bertatik naiko niyan,
Naiz sudurrik gabe,
Geldi beñipiñ neure
Biziyaeren jabe.

Onetan adierazo
Zion Jaunac ari
Bear zana eman dala
Gauza bakoitzari

Dana dago chit ondo:
Chirlan preso arraya,
Ta airean libre libre
Chori kantariya.

AZPEITIAK BATEK ERDERATIK ITZULIA.

II^{garren} MUTADIA EDO ISITZA.

Askantza urrengo lumera edo liburuchoan.

SECCION AMENA.

II^{garren} SOMAKETA.

*Bat-bi, bat-bi, esan zion
 atzo semeari
 ama batek; bat-bi,
 aker aundiori;
 ¿ez al dek aitzen, Pello?
 alago bi-iruba?
 zintzotukoat azkar
 kaikutzar lotuba.
 Eta nola ama ura,
 izanik andrea,
 zan oso bat-iruba,*

itzuli semea
 presaka ta korrika
 irten zan kalea.
 . . . . .
 . . . . .
 ¿Ez aldakizu oraindik
 nere irakurlea,
 zer dan somaket onen
guziya edo dena?
 Da, bada...¿esango al dizut?..
Ill baten izena

Askantza urrengo lumero edo liburuchuan.

**I^{ko} SOMAKETAREN ASKANTZA:
 AQUELARRA.**

III^{garren} MUTADI EDO ISITZA.

Askantza urrengo lumero edo liburuchuan.

SECCION AMENA.

CANCION BÁQUICA EUSKARA.

Desde fines del siglo pasado viene figurando en la poesía bascongada una estrofa de una *Cancion baquica*, escrita por el festivo poeta easonense P. Domingo de Meagher, é incluida en el Diccionario geográfico-histórico de la Academia, como muestra de la juguetona Musa de este excelente religioso. La estrofa ha alcanzado los honores de la popularidad, pero no hemos visto jamás publicada íntegra la composicion de que forma parte, que creernos permanece inédita. Ya que la fortuna ha depositado en nuestras manos una de sus copias, vamos pues, á darla á conocer á nuestros lectores en la seccion amena de la EUSKAL-ERRIA, donde por su carácter tiene apropiada cabida, sacándola así del olvido en que ha permanecido hasta nuestros dias.

Dice así:

Erroman ta Parisen
Jerez-en dagoan
Ardoaren usaia
Daukate gogoan.
Monjac eta frailliac
Baita ere abadiac
Guzti-guztiyac dira
Ardoaren zaliac

Ez da teologoric,
Ez filosoforic,
Ardoari neurriya
Artutzen diyonic.
Gizon andi ya ere
Ikusi ditut nic
Eren moskorra ezin
Disimulatuturic.

Gizon bat ardo bage
Dago erdi-illa
Marmar dabiltza tripac
Ardoaren billa,
Baña edan ezkeru
Ardoa chit ongi
Gizonic chatarrenac
Baliyo ditu bi.

Edari gustosoa
Matsaren sumua,
Onec daduka orain
Galduric mundua.
¿Naparrac zer lirake
Ardoric es balitz?
Beste indarric bage
Gutziz dira bortitz.

IV^{garren} MUTADI EDO ISITZA.

NOTICIAS BIBLIOGRÁFICAS Y LITERARIAS

Se ha publicado el cuaderno tercero del Diccionario basco-castellano ITZTEGIA, de D. José Francisco de Aizquibel, en el cual termina la letra A, y se incluyen los vocablos de la B, comprendidos entre las palabras *Ba-Baitan*

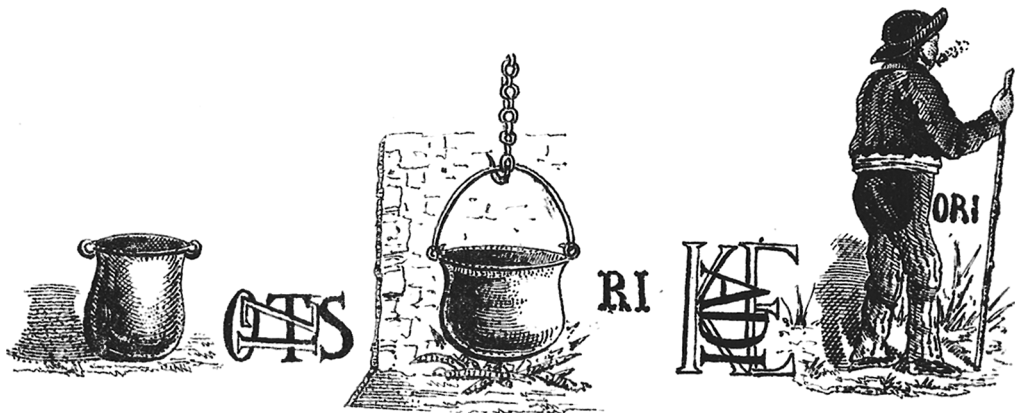
La letra A ha ocupado 72 páginas de texto á dos columnas y abarca—segun el recuento que hemos verificado—5.035 voces.

El Sr. D. Marcos Latasa tiene ya completamente terminado y entregado á las cajas el *Libro sin Héroe*, relacion de sus viajes á Cuba, Méjico y Marruecos, que muy en breve se pondrá á la venta.

La Excma. Diputacion de Vizcaya ha acordado la suscripcion por veinticinco ejemplares á cada una de las obras bascongadas tituladas «Diccionario basco-castellano *Itztegia*,» de D. José Francisco de Aizquibel, *Peru Abarca* de D. José J. de Moguel, y la novela histórico-bascongada *El baso jaun de Etumeta*.

La Corporacion provincial de Guipúzcoa ha acordado asi mismo suscribirse por igual número de ejemplares á la última de las obras citadas.

Vgarren MUTADI EDO ISITZA

Askantza urrengo lumero edo liburuchoan.

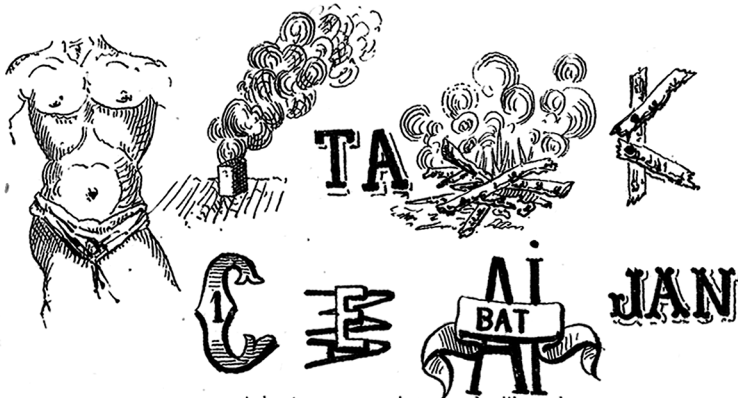
MISCELÁNEA.

El Sr. D. Paulino Alvarez Aguiñaga, natural de Haro, y alumno que fué del instituto provincial de Alava en los primeros años de su fundacion, ha legado al mismo establecimiento, á su fallecimiento ocurrido en la Habana, las bibliotecas que poseía en Vitoria y en su pueblo natal.

El Sr. Alvarez Aguinaga (Q. E. P. D.) se ha hecho, pues, acreedor, por tan generoso desprendimiento, á que la provincia de Alava recuerde siempre con profundo respeto y veneracion el nombre del finado.

La Excma. Diputacion de Bizcaya, en sesion del dia 25 de Noviembre, tomando en consideracion las indicaciones que sehacen en la prensa de Madrid, y en la de dicha localidad acerca de los propósitos que abriga el gobierno de trasladar la Escuela superior de Minas á alguno de los centros mineros de la península y persuadida de los grandes beneficios que había de reportar á la provincia el que se estableciera en ella dicha Escuela, con ventajas positivas tambien para la misma enseñanza, por ser Vizcaya una de las comarcas mineras más importantes de España, á la vez que de las en que alcanza mayor desarrollo la industria siderúrgica, acordó nombrar una comision compuesta de los Sres. Salazar y Arana, para que, poniéndose de acuerdo con el Excmo. Ayuntamiento de la I. villa de Bilbao, y trasladándose á la Côte, gestione con toda actividad á fin de conseguirlo, ofreciendo al efecto cuantas facilidades pueda prestar la Corporacion provincial.

VI^{garren} MUTADI EDO ISITZA.

Askantza urrengo lumero edo liburuchoan.